

**Universitat de les
Illes Balears**

**Títol: Les dificultats o oportunitats de les entitats
emergents per consolidar-se en un context de crisi
econòmica**

NOM AUTOR: Julià Barceló Sansó

DNI AUTOR: 41523650W

NOM TUTOR: Fernanda Caro Blanco

Memòria del Treball de Final de Grau

Estudis de Grau de Treball Social

Paraules clau: Entitat, crisi, debilitats, pressupost i mida

de la

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

Curs Acadèmic: Quart

ÍNDIX

1. FER UN ESTAT DE LA QÜESTIÓ.....	3
2. HIPÒTESIS.....	6
3. METODOLOGIA	7
4. DEFINIR EL MARC TEÒRIC	10
4.1 DIFICULTATS AMB L'OBTENCIÓ DE RECURSOS FINANCERS I HUMANS, I LA COOPERACIÓ DEL SECTOR.....	10
4.2 PRESSUPOST PÚBLIC DESTINAT A LES ENTITATS SENSE ÀNIM DE LÚCRE	12
4.3 IMPACTE DE LA CRISI ECONÒMICA.....	16
4.4 ALTRES DEBILITATS DEL SECTOR	19
5. RESULTATS	20
6. CONCLUSIONS.....	23
7. BIBLIOGRAFIA.....	25

1. FER UN ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Tal i com defineix l'Observatori del Tercer Sector, entenem per Tercer Sector: *El conjunt d'organitzacions que tenen finalitats d'interès social i sense ànim de lucre. Aquestes finalitats estan vinculades a la millora de l'entorn social, i es poden trobar organitzacions del tercer sector en camps molt variats, com per exemple, medi ambient, cultura, lleure i joventut, activitats socials, lluita contra la pobresa i l'exclusió, cooperació internacional.*

Salamon i H.Anheier (1992:), especifica cinc elements característics del tercer sector:

1. Organització formal: s'inclou dintre d'una organització, la qual els recursos vagin destinats a aconseguir els objectius generals marcats per la pròpia organització.
2. Privada: no ha d'estar jurídicament integrada a l'administració pública.
3. Sense ànim de lucre: Els beneficis que generi l'entitat no poden ser distribuïts per els patronats, associats...
4. Dotades d'autogovern: Les entitats no lucratives s'han de disposar dels seus propis òrgans de govern.
5. Altruista: implica algun d'implicació de participació voluntària. O bé, per la gestió voluntària, o que la mà d'obra sigui de caràcter voluntari, o per la finalitat que persegueix és d'interès general.

El Tercer Sector *“crearia un equilibri entre el sector públic i el mercat. D'aquesta manera, fent gestió privada amb fins d'interès general, dibuixa rutes complementaries a l'economia de mercat i a l'acció de l'Estat”* (Cabra de Luna i Lorenzo. 2005).

Per tant, el concepte del tercer sector, **engloba diferents organitzacions** associacions, cooperatives, societats laborals, mutualitats de Previsió social, corporacions de Dret Públic de base privada, associacions especials, fundacions, entitats singulars del Tercer Sector, confessions religioses, Obres Socials de les Caixes d'Estalvi i Organitzacions No Governamentals de Desenvolupament.

Segons el Tercer Sector Social de les Illes Balears, els programes i les actuacions d'aquestes entitats van dirigides a persones que estan en situació de vulnerabilitat dels següents col·lectius: persones majors, persones amb discapacitat, infància i família, joves, dones, immigrants, refugiats i asilats, persones amb malalties mentals, malalts crònics, persones amb conductes additives, reclusos i ex-reclusos, persones amb dificultats d'inserció socio-laboral, persones sense sostre i d'altres; així com la població en general per tal de sensibilitzar i potenciar valors solidaris i crear espais d'inclusió social.

Els objectius d'aquests programes presenten un ampli ventall d'actuacions:

- Prevenció i sensibilització de la ciutadania envers aquests tipus de problemàtiques.
- Accions col·lectives i d'atenció individualitzada ja sigui de forma residencial, ambulatoria o al domicili.
- Recerca i estudi de les diferents problemàtiques i les condicions que les generen per poder modificar o pal·liar els seus efectes.

Crisi econòmica i financera impacte en el Tercer Sector:

La Fundació EDE (Edefundazioa), remarca les conseqüències de l'impacte de la crisi en dos estadis:

- A curt termini, s'inclina a una disminució de les oportunitats de desenvolupament dintre del teixit del conjunt d'organitzacions del Tercer Sector. Inclús, pot suposar la desaparició d'algunes organitzacions petites contribuent així a destruir part del teixit social.
- A mig o llarg termini, existeix una correlació de l'afrontament de l'entitat davant la crisi amb la mida, l'activitat i/o la necessitat dels recursos econòmics per el seu desenvolupament.

A més la Fundació, senyala que la crisi afavoreix la desaparició de entitats petites i mitjanes o de concentració o reforç de organitzacions grans orientades cap a la prestació de serveis.

Per altre banda, la Fundació EDE, marca que la crisi genera algunes oportunitats d'aquest sector, ja siguin directes o indirectes, com per exemple la possibilitat d'obtenir finançament a un interès menor per afrontar els habituals problemes de tresoreria. (Sempre que puguin accedir a línies de crèdit), o l'estímul que representa per tractar de diversificar les fonts de finançament o per cooperar amb altres entitats per reduir costos: compartint professionals, negociant conjuntament preus amb proveïdors o línies de crèdit i altres ajudes com entitats financeres, etc...

Àmbit legislatiu:

Com ja hem dit abans, el tercer sector engloba diferents organitzacions o entitats sense ànim de lucre. Per tant, haurem de remarcar la legislació en vigor amb dependència de l'organització o entitat que pertany:

Associacions: El dret a associació es reconeix a l'article 22 de la Constitució, subratllant la llibertat d'associació com a component essencial de les democràcies pluralistes, i es regula i es desenvolupa a la Llei 1/2002 (Llei Orgànica 1/2002, de 22 de marzo, reguladora del Derecho de Asociación), que contempla la associació com la unió o agrupació de persones per la consecució de un fi determinat, carent de lucre, i de interès comú o públic. establint com a úniques limitacions les "associacions que persegueixen fins o utilitzin medis delictius, i les secretes y de caràcter paramilitar". La llei 1/2002 regula tots els aspectes relatius a la creació, funcionament i extinció de les associacions. I estableix una sèrie de requisits per que siguin declarats de utilitat pública.

Foment de l'associacionisme:

Context Europeu:

Al Tractat de Maastrich (1992) es destaca a la importància de la col·laboració entre les institucions de solidaritat – per la seva vinculació amb l'acció benefi-assistencial – i els Serveis Socials. La qual cosa també es recull al Tractat d'Amsterdam (1997). Un bon nombre de directrius i dictàmens han donat lloc a l'aprovació del Llibre Blanco sobre el futur de la governança europea, i el tractat pel qual s'estableix una constitució per a Europa – no ratificat pel conjunt dels països membres – a les que es fan referències específiques sobre la promoció del que anomenen ciutadania europea activa o participació ciutadana.

Context espanyol:

A Espanya, el Foro del Tercer Sector, promociat per la Fundación Luis Vives s'interessa específicament per l'estudi del Tercer Sector i el paper d'aquest a les polítiques socials i davant els canvis socials, polítics i econòmics que es van produint.

A Espanya, un organisme que aglutina el conjunt de ONG's que treballen a l'àmbit dels Serveis Socials és la Plataforma de ONG de Acción Social.

2. HIPÒTESIS

- La crisi econòmica resulta un obstacle per la consolidació de les entitats petites.
- Díficil supervivència de les entitats petites en un model que prima la col·laboració institucional.
- Les entitats ja consolidades tenen més facilitats per rebre subvencions per part de l'Estat que aquelles emergents.

3. METODOLOGIA

Guia Tutorial:

Es realitzen tres tutories per orientació del treball.

Durant la primera, vaig exposar la meva idea sobre el treball i marcarem els primers punts d'investigació referent l'Estat de la Qüestió.

Una vegada realitzat l'Estat de la Qüestió, demanà una nova tutoria amb la tutora, amb la que consensuarem les hipòtesis i les vies de intervenció per seguir realitzant el treball d'investigació. A més, m'aconsellà alguns professionals i polítics per tal de fer entrevistes amb referència el contingut del treball acadèmic.

Finalment, vaig anar a una altre tutoria per revisar el marc teòric.

Recerca Documental:

Els primers dies hem vaig dedicar a realitzar una recerca bibliogràfica de les pàgines aconsellades per la meva tutora, (Dialnet, Fundació Lluís Vives i Observatori del Tercer Sector). A més, de la informació de l'assignatura Serveis Socials Sectorials II. Proporcionats a l'anterior any acadèmic per la mateixa docent.

Dels documents que en proporcionaven les anteriors Pàgines Webs especialitzades amb el sector solament una es podien descarregar-se sense que fossin de pagament. (Dialnet). En aquesta pàgina vaig cercar diferents documents per a que hem poguessin servir, els quals utilitza les referències de la tutora a l'assignatura mencionada. Allà vaig trobar el document del Tercer Sector en España. *Ámbito, tamaño y perspectivas* que em va servir per donar-li una major aprofundiment del marc teòric. A més, trobar altres documents que m'ajudaren a tenir una major concepció del Tercer Sector com "*El Tercer Sector español y sus campos de actuación*" de Ignacio Ruiz

Paral·lelament de la recerca bibliogràfica de Dialnet vaig cercar per altres vies, com "google". Allà també trobà alguns documents que hem proporcionaven una visió més compacte del Tercer Sector, com la Fundació EDE, que hem verificar l'impacte de la crisi en el sector. També documents extrets del Observatori del Tercer Sector i d'un estudi de la Fundació La Caixa sobre les entitats sense ànim de Lucre. .

Per altre banda, el contactà amb el Tercer Sector Social de les Illes Balears, m'envia alguns documents d'alta rellevància per el contingut d'aquest treball, aquest son:

- El Tercer Sector d'Acció Social a Mallorca (2008)
- Dignificació del Sector (2011)
- Dossier de Presentació (2015)
- Compromesos amb una societat més social (2015)

Paral·lelament de les fonts secundàries proporcionades per Internet, vaig extreure informació dels llibres de la biblioteca Ramon Llull, especialment “*el Tercer Sector en España*” i “*l sector no lucratiu en España*”

Apropament empíric de base qualitatiu:

El primer amb el qui vaig contactar per fer l'entrevista va ser el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials, les quals vaig adoptar per realitzar unes preguntes amb referència des del punt de vista de l'Administració Pública i la seva influència en el Tercer Sector. L'entrevista va anar força bé, l'únic inconvenient que va haver és que la gravadora del mòbil esborrar part de la conversació i vaig que cridar-lo posteriorment per telèfon per recuperar alguna informació perduda i completar la meva entrevista.

La segona persona que vaig contactar per realitzar l'entrevista va ser amb el Tercer Sector Social de les Illes Balears, em recomanar contactar la gerent d'EAPN Illes Balears. A més, hem portar alguns documents de gran interès acadèmic per realitzar la investigació.

Posteriorment, vaig contactar amb IMAS amb interès de realitzar una entrevista per ampliar la informació sobre la tesis del treball. Allà hem posaran en contacte amb el Servei d'Autorització. La meva intenció durant la entrevista era demanar-li per el pressupost que ofereix IMAS a les entitats i quines son les seves prioritats. La entrevistada, hem va respondre que no tenia accés aquesta informació degut a que no corresponia el seu càrrec i és limitar a explicar el procés d'autorització d'una entitat. A més, no hem deixar gravar l'entrevista.

Finalment, la darrera persona que vaig contactar fou la gerent d'EAPN Illes Balears, la entrevista va anar adreçada amb indicacions similars que el primer entrevistat, per tal de contrastar informació.

4. DEFINIR EL MARC TEÒRIC

4.1 DIFICULTATS AMB L'OBTENCIÓ DE RECURSOS FINANCERS I HUMANS, I LA COOPERACIÓ DEL SECTOR

Segons Perez-Díaz y López, en el llibre "*el Tercer Sector en España*" evidencia l'excessiva dependència del finançament institucional per via de donacions privades, individuals i institucionals.

Segon els autors aquestes dificultats esdevé per diferents factors, un d'ells és el problema de la baixa visibilitat que de les entitats, en el que veu imprescindible que aquestes arribin al públic i guanyar-se la confiança dels donants potencials.

En quan el sistema de incentius fiscals a les donacions, segons els autors convé una política de incentius generosa. No obstant, aquests incentius han de tenir un límit i que la filantropia privada no es un assumpte solament de incentius, sinó de cultura i modalitat de les elits i les gentes d'un país. La opinió pública espanyola hauria de posar més atenció a les accions filantròpiques de les elits, donant publicitat a les seves donacions i contribucions per crear un clima de emulació que afavoreixi les donacions individuals i institucionals.

Segons els autors la majoria de les entitats d'acció social s'orienten poc a cooperar amb altres entitats amb vistes a incrementar la seva capacitat d'acció. Mitjançant la divisió del treball i la seva especialització, l'acumulació d'actius o compartint recursos costosos. Aquest fet es difícil d'entendre, i no solament per les avantatges evidents de l'acció cooperativa front a l'acció solitària, sinó sobretot perquè les entitats d'acció social manquen de un mercat que pot sostenir el seu creixement i, per tant, l'única possibilitat que tenen d'expandir les seves capacitats d'acció. No obstant, en aquesta línia l'observatori del Tercer Sector marca que el sector no lucratiu té tradició en l'àmbit del treball en xarxa, les relacions de col·laboració entre les mateixes entitats són encara febles. En el context de la crisi, és important reforçar aquesta cooperació amb l'objectiu d'enfortir el sector i aconseguir un major impacte de les actuacions. Per altre banda, la Fundació La Caixa (2013) afirma que ha hagut un descens "En cooperació de recursos de -50% en els últims anys, això implica una reducció de capacitats de les entitats (menys personal, menys països, etc.), però per poc que poden es mantenen actives".

Els autors acaben conclouent Perquè el Tercer Sector sigui una força robusta i productiva o una força feble i erràtica dependrà de si el sector és o no capaç de plantejar amb coratge i lucidesa la naturalesa multidimensional dels problemes que afronta de debatre

amb franquesa i claredat aquests problemes amb una perspectiva amplia i de llarg termini, i de resistir la temptació de buscar solucions fàcils que segueixin la línia de menor resistència i permetin sortir al pas de les dificultats immediates, però que en el llarg termini no afavoreixen ni el vigor, ni l'autonomia, ni la creativitat del sector. Per contra, hau de confiar que els impulsos morals i cívics subjacents després dels esforços del tercer sector potenciïn el desenvolupament de les millors qualitats dels participes en aquestes associacions, per afrontar els reptes que els corresponen amb lucidesa i decisió.

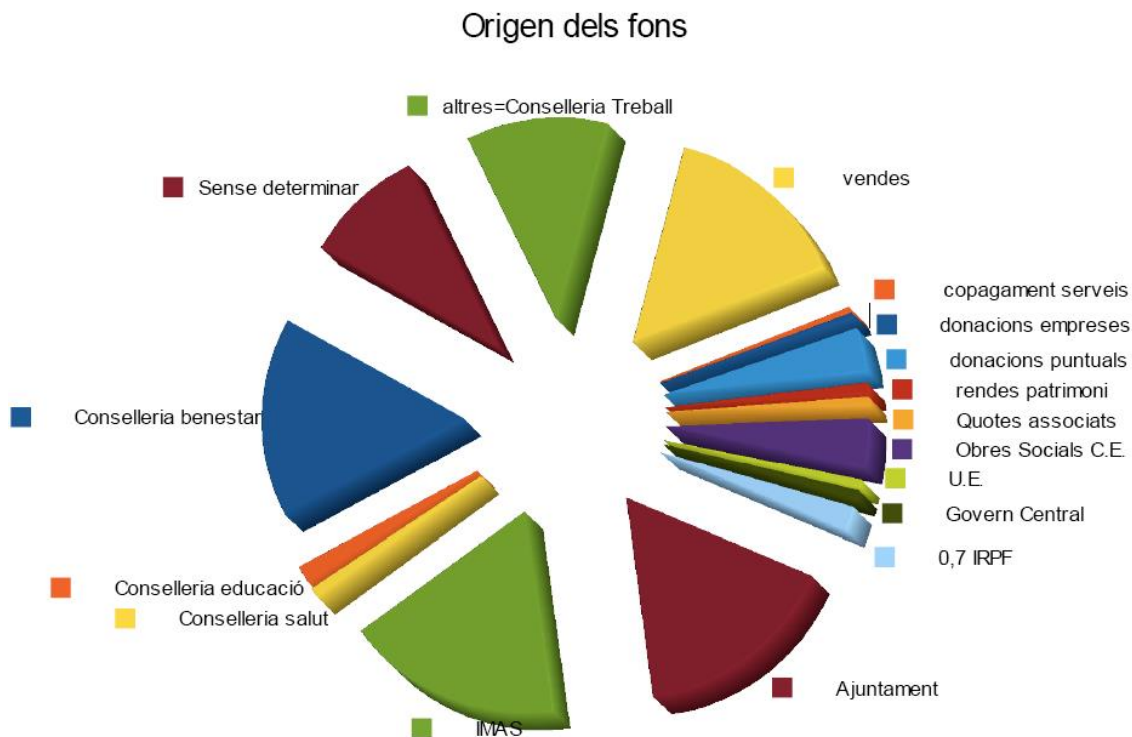
4.2 PRESSUPOST PÚBLIC DESTINAT A LES ENTITATS SENSE ÀNIM DE LÚCRE

En aquest apartat plasmarem els continguts realitzats per l'estudi de Gomila (2008) en el que analitza l'origen del pressupostos de les entitats sense ànim de lucre, el qual manifesta una necessitat del finançament públic per tal de mantenir-se (71%). En segon lloc, tenim l'origen privat que recol·lecta la mateixa entitat (26%). Finalment, les Obres Socials de les Caixes, també han esdevingut una font de finançament del sector (4%).

La dependència el pressupost públic, no és homogènia entre els diferents tipus d'entitats, el mateix estudi revela una major dependència dels fons públics les fundacions que les associacions.

Segons Gomila (2009), *“La raó, podria estar relacionada amb el fet que no totes les associacions reben fons públics. Segons les dades recollides, es pot dir que com menor és l'entitat des del punt de vista dels recursos, menor pes del finançament públic, major dels recursos privats”*

Segons el mateix estudi, l'origen del fons públics que gestiona el TSAS és ben divers, amb la Conselleria d'Affers Socials i l'IMAS, com principals finançadors, seguits pels Ajuntaments i per la Conselleria de Treball (a través dels programes d'inserció laboral).

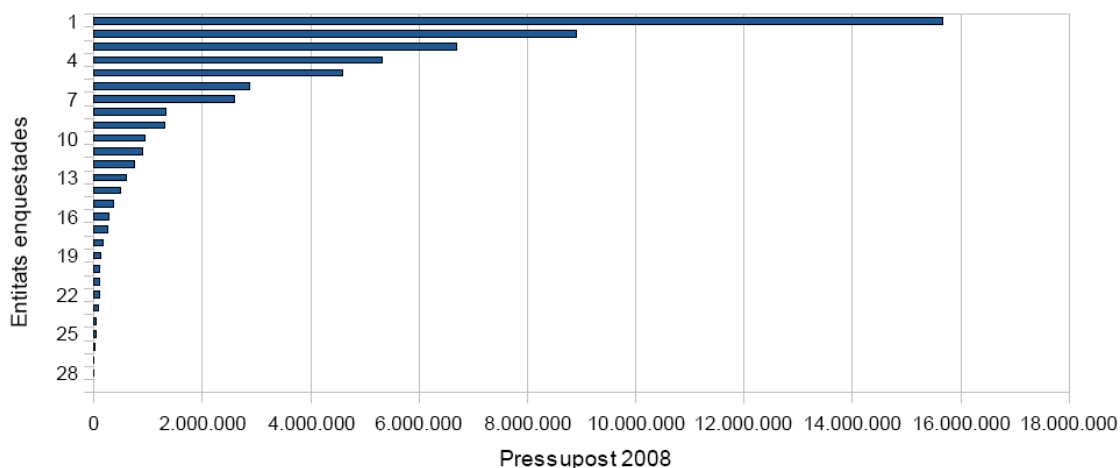

Per altre banda, segons l'estudi podem observar un fort increment del total pressupostari gestionat pel TSAS (80%), entre el 2004 i el 2008,

Aquest increment es pot explicar tant per l'increment dels recursos com per l'increment de la població, que ha plantejat noves demandes. Però no és una xifra molt reveladora per si mateixa, ja que pot incloure usuaris molt heterogenis, des d'un malalt crònic amb atenció residencial, a algú que hagi rebut un ajut puntual en un moment crític.

Distribució per la mida

Gomila apunta la significativa imparcialitat que existeix entre les entitats, respecte el pressupost que rep aquesta per part de l'administració pública. Ja que en el 2008, el 20 % de les entitats administra entorn al 90% del pressupost global del sector. Si mirem a la gràfica proporcionada pel mateix estudi, podem observar que hi ha un nombre semblant d'entitats que no passa dels cent mil euros de pressupost, que les que estan entre els cent mil i el milió, i les que passen del milió d'euros, aquestes dades ens aporten una evidència clara que la distribució de mides no és homogènia,

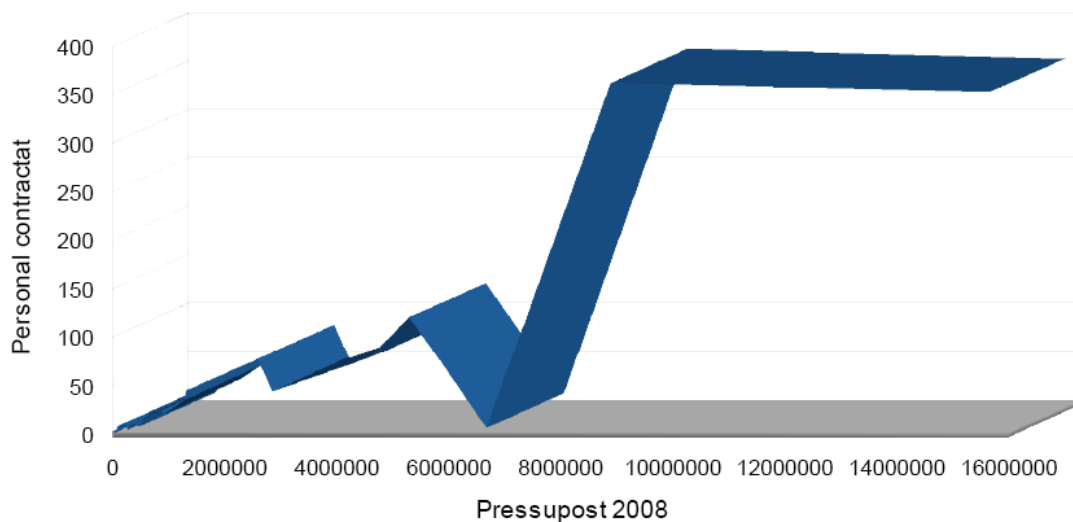
Font: Gomila 2008

Mida del personal contractat

En quan a la correlació del mida de la entitat (personal contractat) amb el pressupost es manifesta un patró significatiu, encara que aquest no sigui totalment directa.

La seva correlació es comprensiva, ja que part de la subvenció van dirigits a cobrir els salaris dels treballadors. No obstant, pot significar un handicap per les entitats

emergents degut a la carència de coneixement sobre els pronòstics d'aquestes sobre els personal existent.

Font: Gomila 2008

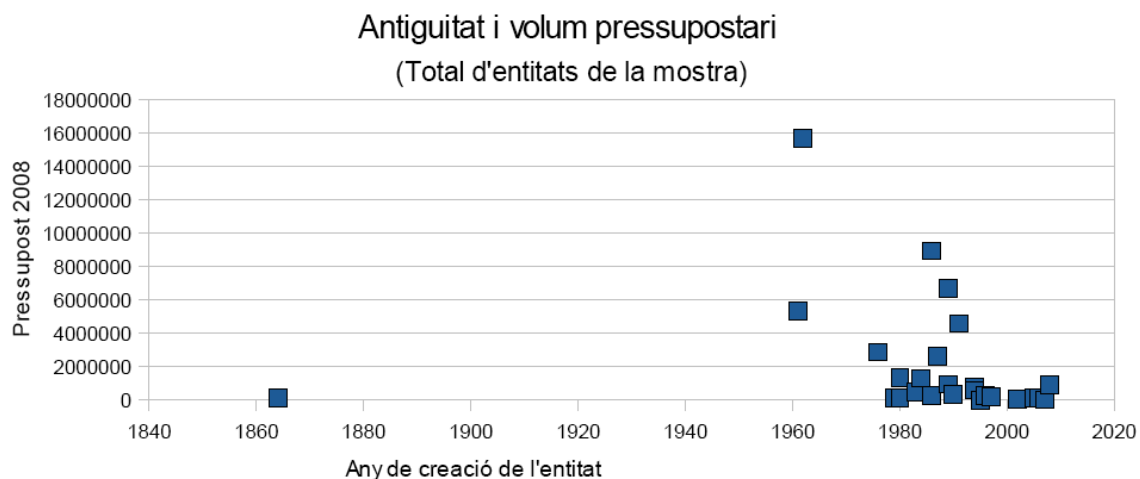
Antiguitat

Un tret significatiu per observar les facilitats de la consolidació de les associacions emergents, és l'anàlisi de l'antiguitat de les entitats amb correlació del pressupost obtingut.

L'arribada a la democràcia, provocà un condicionament favorable a l'àmbit del tercer sector, en el que es plasmar amb un increment en quan a la creació i consolidació de entitats, tant associacions com fundacions, a partir dels anys 80, el que podem intuir una major participació per part de l'Estat a l'àmbit pressupostari.

Si observem la darrera dècada, destaca especialment la creació d'entitats de segon nivell, tot i que ja n'havien aparegut abans.

Així, per exemple, si considerem l'antiguitat (és a dir, la hipòtesi que el pressupost augmenta amb el temps d'existència de l'entitat), els resultats de l'estudi de Gomila suggereixen que calen un mínim de 10 anys d'existència per assolir nivells pressupostaris elevats, tot i que no sigui condició suficient.

Font: Gomila 2008

De tota manera, Gomila remarca que el factor principal que explica el volum pressupostari és **l'activitat d'atenció residencial**, cosa comprensible per la seva pròpia naturalesa, intensiva en personal. En el seu estudi, observa que les entitats que declaren atendre més d'un col·lectiu generalment són les que atenen les situacions de necessitat, que poden caracteritzar els col·lectius de immigració, vellesa, família, dona, risc d'exclusió social, sense sostre, alcoholisme i pobresa clàssica. En el qual hi ha una diferenciació de les entitats que destinades a risc d'exclusió, i aquelles remarcades dintre de la categoria "pobresa".

Per altra banda, segons la classificació dels col·lectius que fan els plans europeus per a la inclusió social, les entitats del TSAS mallorquí atenen quasi bé tots els col·lectius, citat a l'estudi de Gomila, només l'analfabetisme no té cap entitat que hi treballi, amb coherència amb la seva pràctica desaparició amb l'universalització de l'escolarització.

Implantació territorial:

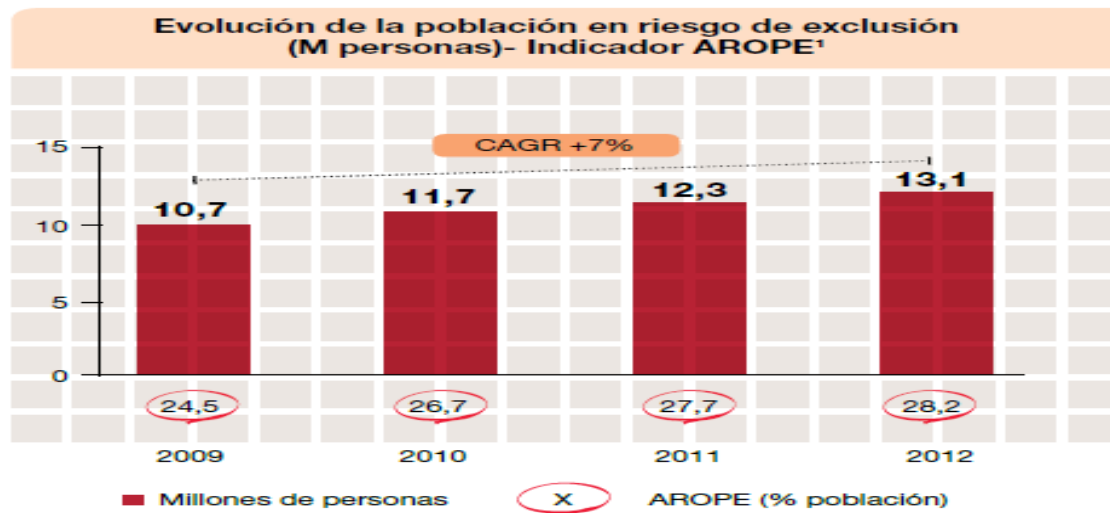
Segons l'estudi, en el cas mallorquí no és correcte la diferenciació entre grans entitats estatals polivalents front a petites entitats especialitzades locals, ja que més d'un 80%, són entitats que només actuen en el territori balear. S'ha de tenir en compte que les entitats de caràcter estatal o internacional com Creu Roja o la ONCE, hi són presents, i previsiblement són de les entitats més grans, tant per pressupost com per recursos humans.

4.3 IMPACTE DE LA CRISI ECONÒMICA

La crisi econòmica, segons l'observatori del tercer sector en el seu document *“la crisi i el tercer sector: una oportunitat per a la transformació social”*, ha tingut un fort impacte a dos àmbits, l'increment de necessitats per una gran capa de població i la disminució de finançament econòmic per algunes entitats per part de l'Administració Pública.

Respecte el darrer punt, l'Administració ho justifica dient “retallada”. Aquestes retallades van acompanyades d'una reducció d'ingressos provinent de donats privats i empreses, el que fa molt difícil la seva subsistència amb un context de increment de les necessitats com hem dit abans. En aquesta línia cal mencionar, que les entitats que tenen una dependència per part de l'Administració es veuen amb una situació de vulnerabilitat major que aquelles que són capaces de fomentar el seu propi finançament. La Fundació La Caixa afirma que algunes de les entitats no han arribat a adaptar-se al nou entorn, estimant que hi ha un percentatge d'entitats inactives entre un 20 i un 30%. Per altre banda, també s'ha de tenir en compte que els endarreriments dels pagaments vinculats a convenis subvencions amb l'administració pública el que genera l'agreujament dels problemes de tresoreria. La fundació la Caixa, afirma que els fons públics dedicats a les entitats s'han vist reduït un 11% de la taxa de creixement anual compost del 2010 el 2012.

Degut aquest increment de necessitats bàsiques hi ha un canvi en les prioritats d'acció dels agents socials relacionats amb el tercer sector. Motiu principal per el que prioritza l'Administració alhora de repartir el seu finançament, en el que es preveu que les línies de suport dels finançadors vagin dirigides a projectes d'atenció directa o a col·lectius de risc d'exclusió social.

Font: Fundació La Caixa

Paral·lelament de la destinació dels serveis que ofereix les entitats, hi ha hagut un increment amb dependència de la dimensió organitzativa, segons l'observatori del tercer sector, les entitats grans poden tenir problemes per afrontar les inversions realitzades, no obstant, aquestes en el cas d'haver de redimensionar projectes o línies de treball tenen més capacitat de recol·locació de les persones contractades o voluntàries. Les mitjanes són en les que s'identifica que l'impacte pot ser major ja que es troben en procés de creixement i sovint no disposen encara d'estructures consolidades. En aquesta mateixa línia la Fundació La Caixa afirma que la tendència que afecta a major mesura a la desaparició de entitats petites i amb àmbits de actuació relacionats amb la immigració.

Segons la Fundació la Caixa (2013), hi ha factors que condicionen la capacitat de les entitats per fer davant els canvis que suposa el nou entorn, ja que comparant les entitats que més han patit la situació de crisi (-10% De caiguda en el seu finançament) amb les que millor han aguantat seu impacte (+ 10% d'increment en el seu finançament) s'observen les següents diferències:

- La creixent preocupació per les necessitats socials locals ha conduït a un major creixement de les entitats amb activitats centrades en l'acció social.
- Aquelles entitats per a les quals la finançament privat és majoritària han aconseguit suportar millor els canvis del mercat
- Les entitats en què els treballadors suposen la major part de la plantilla han sortit reforçats

- El 100% de les entitats que han aconseguit incrementar els seus ingressos més d'un 10% disposen d'un pla d'acció per fer front a la crisi
- Les més afectades pel descens de els ingressos són les entitats petites. Un 68% de les que han vist baixar els seus ingressos més del 10% tenien un pressupost global menor a 1M d'euros.

4.4 ALTRES DEBILITATS DEL SECTOR

Ruiz (1998), marca alguns factors que es poden entendre com a debilitats del sector.

Aquest són:

- **Aïllament:** la excessiva fragmentació del Sector en incompatibles organitzacions diminutes al mateix temps que peribles, els impedeix fer notar la seva presència i el seu influx en aquells segments de població els que orienten la seva activitat. A més, aquesta fragmentació provoca que el 40% de les entitats siguin ignorades tant per el públic en general com per els segments socials interessats a la seva aportació solidaria.
- **Escassetat de recursos:** moltes organitzacions es sostenen, solament en una part menor, amb recursos públics i, sobretot valoren més l'activitat personalitzada que la mida i la eficiència en termes d'estructura corporativa.
- **Falta de transparència:** es tracta de la gestió oberta relativa a l'origen dels fons, de la seva administració, del seu destí i dels resultats amb els que s'ha obtingut, al mateix temps que rebel·la qui son els responsables de les decisions i el criteri amb el que aquestes es prenen. La transparència plasma la informació que es subministra, en quan a la profunditat, periodicitat i fiabilitat.
- **Eficiència:** la efectivitat d'un programa requereix una consideració especial quan aquest està gestionat per corporació privada i està orientat el servei col·lectiu no el seu propi. La determinació de que sigui eficaç o no depèn essencialment del conjunt de valors que s'adopti al criteri. La efectivitat depèn sempre d'una avaluació relativa.

5. RESULTATS

Des del punt de vista de les **consolidació de les entitats** sense ànim de lucre, la gerent d'EAPN Illes Balears, ens explica a l'entrevista realitzada que la necessitat de consens que es preveu des del Govern mercant que :

Cada vegada hi ha una idea més consensuada per els diferents partits polítics, en quan a l'ajuda a les necessitats del tercer sector, no amb el sentit de finançar estructura, (...) Es vera que l'administració després de una sèrie d'anys de lluita per el tercer sector suposat d'anar cap una contractació socialment responsable és a dir de caire més social, on l'empresa no es dugui un benefici a costa dels col·lectius més vulnerables queda molt per recórrer, perquè aquelles empreses amb ànim de lucre que poden presentar un servei més barat no ho poden assumir les entitats sense ànim de lucre apart de que aquesta rebaixa recau sobre el sol dels treballadors i més bé o malament les entitats tenen un sou estipulats que no baixaran per molta crisi que hi hagi.

En aquesta línia, el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials, ens marca la mateixa direcció en que ens diu que el “*el govern hauria de possibilitar eines a les entitats, aleshores de les infraestructures com tenir despatxos per reunir-se a incentivar a la formació a la gestió d'elles, obrir-se a la federació, I després tenir espais de participació creats. Com per exemple el consell dels Serveis Socials és l'òrgan de participació. On esta representat els serveis socials, el patronat,*

Des de la seva perspectiva, el suport que es rep des del govern, hauria anar dedicat:

- Orientació i acompanyament per crear-les.
- Formació per una bona gestió.
- Formació i suport per mantenir un voluntariat.
- Ajudar a federar-les.

Les entitats sense ànim de lucre actualment estan passant per una sèrie de dificultats que tenen:

El Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials, ens explica que existeix una tonificació on hi predomina una gran abundància de entitats petites i això genera dificultats alhora de poder oferir un suport des de l'administració Pública.

A més remarca la necessitat d'una independència econòmica per part de les associacions ja que es suposa que no son Governamentals.

Per altre banda, la gerent d'EAPN Illes Balears marca part de les dificultats a la carència per part de les entitats per cercar noves línies d'innovació social.

Els entrevistats manifesten la **repercussió que ha tingut la crisi econòmica** dintre del tercer sector, exposant que:

Per una banda, es remarcaria aquelles entitats emergents que han pogut sobreviure davant aquest context, aquestes son segons el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials *“s'ha afavorit a les petites entitats que s'han dedicat a donar aliments de manera desordenada”*. El que ha generat una política assistencialista sense criteri. Sense afavorir un programa adequat de inclusió social.

Una altre factor, seria la deute per part de les administracions públiques, en el que la la gerent d'EAPN Illes Balears explica la funció que el tercer sector ha hagut d'assumir ja que les administracions no estaven pagant els serveis que havien contractat o subvencionat i això va dur un retard molt important en el pagament de les factures i això es un problema ja que una entitat que ha ja esta consolidada i té fons propis ha generat dificultats per una entitat encara més. En aquesta línia, el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials, afirma que *“Les entitats s'han convertit com a prestamistes de l'administració.”*

Una línia paral·lela a les dificultats econòmiques que han pogut advocar dificultats de consolidació, des del servei d'autorització d'IMAS. La Cap de Servei d'Autorització de entitats de IMAS, explica que l'autorització és un requisit essencial per aquella persona

o entitat que vol dur a terme algun tipus de Servei Social. A més, explica que segons la Llei 4/2000 els requisits que es regeixen per la seva autorització dependrà del servei que vol oferir la entitat tinent en compte així la ràtio del personal, la estructura, material, perfil professional...) Però sempre han de tenir la finalitat o una d'elles de prestar serveis socials.

6. CONCLUSIONS

Davant aquest treball d'investigació s'ha de reconèixer la correlació que hi ha tant dels diferents entrevistats com els autors esmentats en que el Sector No Lucratiu D'acció Social està condicionat pels processos de canvis operats en el seu entorn social. Això no significa que s'accepti que es trobi dominat o superat per ells ni que el mateix formuli la seva supervivència, el seu foment i funcionament solament és una resposta a les deficiències del Sector Públic i el Sector Privat.

D'aquí podem concloure la primera hipòtesis com a verídica *“la crisi econòmica resulta un obstacle per la consolidació de les entitats petites”*. En la que les diferents entitats s'han vist amenaçades per els canvis produïts front la crisi en que l'Administració, segons l'Observatori del Tercer Sector, prioritza alhora de repartir el seu finançament la atenció directa o a col·lectius de risc d'exclusió social. A més, d'una menor subvenció per part de l'Administració Pública o un deute elevat per part d'aquesta.

Una segona constatació a la que s'arriba a la observació d'aquest sector, és la incongruència existent entre la rellevància social i financera, cultural i política del fenomen, ja que davant un creixement de necessitats bàsiques i socials hauria d'anar acompanyat d'un major carga pressupostaria per part de l'Administració, en el que la problemàtica vigent nascuda per aquest context hauria de ser atesa d'una manera holística i integral. Els recursos bàsics com l'allotjament, la manutenció diària o d'higiene hauria de ser acompanyats per mecanismes i instruments de inserció socio-laboral i de recuperació d'habilitats personals i socials bàsiques i no d'una activitat purament assistencial en la que es prioritza en aquest context, tal com diu el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials, durant l'entrevista. En aquest context, la hipòtesis de *“difícil supervivència de les entitats petites en un model que prima la col·laboració institucional”* queda un poc qüestionada, per que en el context de crisi es prioritza les entitats destinades a oferir necessitats bàsiques a la població amb exclusió social. En aquesta línia el mateix entrevistat, afirma que *“s'ha afavorit a les petites entitats que s'han dedicat a donar aliments de manera desordenada”*. El que ha generat una política assistencialista sense criteri sense afavorir un programa adequat de inclusió social.

En aquesta línia, Ruiz (1998), parla dels estereotips que recauen en aquestes entitats, en es que s'esdevé com un Sector fragmentat en múltiples organitzacions diminutes i aïllades, propenses el frau, liderades per una carència de visió cap el futur i sense consciència de la crisi que els canvis de la societat poden provocar en el funcionament de les seves organitzacions. El que pot conduir a una menor atenció per part de l'Administració Pública i el sector públic en general.

S'ha de reconèixer que existeix una inquietud social i conscienciació cap els problemes socials en els que treballen les associacions, la seva voluntat del compromís amb la millora i la transformació de la realitat en les que algunes entitats ja consolidades han vist la necessitat d'ampliar la cobertura dels serveis que oferien. En aquesta línia, el Cap del Servei de Planificació Social de la Direcció General de Planificació i Formació de Serveis Socials esmenta que el creixement d'aquestes entitats esdevé del seu propi fons econòmic, ja que com afirma el mateix *“les subvencions econòmiques eren les mateixes en el 2006 que el dia d'avui”*. Per tant, també qüestionada la hipòtesis de *“les entitats ja consolidades tenen més facilitats per rebre subvencions per part de l'Estat que aquelles emergents”*. Podríem concloure que el Sector No Lucratiu va acompanyat d'una sèrie de conseqüències de transcendència fonamental per el propi Sector. Aquesta transformació mou a altres sectors, institucions e interessos socials a establir amb ell una xarxa d'aliances i de antagonismes que es tornin contra el propi sector en forma de pressions d'invasió, de dependència o de pressió que limitin i encara que arribin a suprimir els seus criteris fonamentals d'acció i la seva autonomia de gestió i funcionament.

7. BIBLIOGRAFIA

Cabra de Luna, M.A. y De Lorenzo García, R.. (2005). *El Tercer Sector en España. Ámbito, tamaño y perspectivas*. RETS. Nº1.

Caro, F. (2014) *Serveis Socials Sectorials II: Tercer Sector i la iniciativa social*

Fundació EDE. *Impacte de la Crisi econòmica en el Tercer Sector*. Extret en file:///C:/Users/julia_000/Downloads/Dialnet-

[ImpactoDeLaCrisisEconomicaYFinancieraEnElTercerSec-3102664%20\(2\).pdf](#) Extret el 05/03/2015

Fundació La Caixa (2013). *La reacció del Tercer Sector Social al entorn de crisi*.

Fundació Lluís Vives (2015). *El Foro del Tercer Sector*

Gomila, A. (2008). *El Tercer Sector d'Acció Social a Mallorca*

Observatori Del Tercer Sector (2010), *La crisi i el Tercer Sector: Una oportunitat per a la Transformació*

Pérez-Díaz, V. & López, Joaquín P. (2003) *El Tercer Sector a Espanya*

Ruiz Olabuénaga, J. I., y Jiménez Lara, J.A. (1998): *El sector no lucratiu en Espanya*. Fundació BBVA. Bilbao.

Tercer Sector de les Illes Balears (2011) *Dignificació del Sector*

Tercer Sector de les Illes Balears (2015) *Dossier de Presentació*

Tercer Sector de les Illes Balears (2015) *Compromesos amb una societat més social*